

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Homo explorans

Waar komen de kinderen vandaan? Deze onrustwekkende vraag brengt het infans bij het mysterie van het geslachtsverschil. In al zijn onnozelheid bevat ook het raadsel van de sfinx deze hoofdbrekens over bedgeheimen.

Dit speuren, onderzoeken en willen bedwingen blijft ook na Freuds *Drei Abhandlungen* een aandachtspunt in de psychoanalyse. Naast zijn *Wisstrieb* is er Kleins *epistemophilic instinct*, dat zij verbindt aan sadisme en schuldgevoel. Wie onderzoekt, gaat niet vrijuit. Er zijn geen onnozele kinderen meer. Bij Bion is *Knowledge (K)* een van de factoren die intrinsiek zijn aan de mogelijke verbanden tussen objecten en voorwaarde voor elke emotionele ervaring. *Passion* is nodig om *K* te kunnen realiseren. In het beste geval is onderzoek een passie. Er is Lacans *désir de savoir*, op zoek naar een genieten dat echter onvermijdelijk botst op het tekort. Doorgezet onderzoek — *encore, encore!* — kan leren van zijn tekortkomingen. En in de ontwikkeling van het mentaliseren speelt volgens Fonagy de *exploratory skill* een belangrijke rol. Geen reflectie zonder exploratie. In de psychoanalyse verschijnt de mens in uiteenlopende toonaarden als een *homo explorans*.

Nu is de psychoanalytische discipline ook zelf een onderzoeksmethode. Zij onderzoekt met name een onbewust weten, een weten waarvan we níet willen weten maar dat niettemin onze bewuste weetdrang aanstuurt. Wat drijft onze niet aflatende gedrevenheid om te willen weten en doorgronden? De psychoanalyse onderzoekt ons onderzoeken. Getuigenissen hiervan vinden hun neerslag in casusbeschrijvingen, waarin één subject gretig onder de loep wordt genomen, in methodologische onderzoeksprojecten, waar niet minder gretig hele populaties worden bekeken, of in vergelijkend onderzoek, waarin verschillende psychoanalytische onderzoeksstijlen op hun beurt al even gretig worden onderzocht. In dit onderzoek van de mens wordt telkens ook het analytisch onderzoeken zelf onderzocht. Er zijn analyses en er zijn meta-analyses, en ga zo maar door. De psychoanalytische gretigheid kent geen grenzen.

Wie durft nog beweren dat de psychoanalyse geen wetenschap is? Gulzig als ze is, heeft ze een haast onverteerbaar kennisarsenaal opgebouwd. Dat ze zich hiermee niet tevreden stelt, is een goed teken. Verder onderzoek zal nog veel interessants aan het licht brengen en er bovendien voor zorgen dat we — van seksuele nieuwsgierigheid tot wetenschappelijk onderzoek — geen bedweters worden. Laten we ervan uitgaan, of nee, laten we met recht beseffen dat we nog altijd niet goed weten waar de kinderen vandaan komen.

Michel Thys